

Meditatie bij de Oogstdienst 5 november 2000 te Stiens Grote of St. Vituskerk

Gemeente van Jezus onze Heer,

de wrald is goed mar de minsken koene better, sa is it sprekward

Hetzelfde geldt in wezen voor de toonzetting van Deuteronomium.

We horen de opdracht dat we moeten zorgen voor de armen en behoeftigen. En een deel van de oogst moet gratis weggegeven worden, aan wie er behoefte aan hebben.

Aan het land zal het niet liggen, zegt Deuteronomium, aan het land zal het niet liggen. Het land is goed, vruchtbaar, je kunt rekenen op een goede jaarlijkse oogst.

Het land, de vruchtbare gronden van deze aarde geven uit zichzelf geen aanleiding tot gebrek. Er is niet te weinig voedsel.

Maar de mensen die over het land heersen, die zitten fout. Dat er nog zoveel armoede is, dat ligt aan de mensen, die het verbond niet trouw blijven. Dat was toen zo, en dat is nu zo.

De moderne mens is de beste verstoorder van het natuurlijk evenwicht. Mensen zijn obstakels in de eerlijke verdeling van het voedsel over de aarde. Aan het land zal het niet liggen.

En als Israel dan gerechtigheid doet tot het uiteinde der aarde, en er blijkt toch nog een behoeftige over te zijn, dan is het dus toch niet goed gegaan. Het ligt niet aan het land, het ligt niet aan de oogst, die is, zo zien we hier ook in de kerk, ^{leest Europees} overvloedig rijk en voedzaam. Daar ligt het niet aan.

Maar er zijn en blijven mensen van deze overvloed verstoken. En deze behoeftigen die worden niet zo geboren, die worden zo gemaakt. Door macro economische structuren, of door botte tegenslag. Mensen worden niet arm geboren, maar arm gemaakt.

En armoede wordt in de Torah altijd vergeleken met de tijd dat Israel in Egypte in ballingschap was.

Armoede is inderdaad een ballingschap, een vicieuze cirkel, een armoedeval, schuldenproblematiek, noem maar op.

En dan mag Israel niet marchanderen met het jubeljaar, het zevende jaar, waarin de overvloed wordt weggegeven om ervoor te zorgen dat er geen behoeftigen meer zijn. Als je van die praktijk afwijkt, dan zullen er behoeftigen blijven. En zij zullen tot God roepen en klagen, zoals Israel in Egypte tot God riep en zich beklaagde.

Als je de arme niet brood geeft, dan blijf je niet trouw aan God de Bevrijder. Dan ben je een onttrouwe verbondspartner.

Wat dan te doen? Hoe dan de relatie met de hemel te herstellen?

Dat lezen we aan het eind: Je zult je hand wijd openen voor uw broeder, voor de arme en de ellendige.

Je zult je hand openen.
En daar wordt iets anders mee bedoeld, dan gul zijn.
Je zult je hand openen.
Dat heeft in het hebreuws van de Torah een speciale betekenis.

In het bijbels hebreuws kennen we geen apart woord voor 'lichaam'.
Maar het bijbels hebreuws noemt altijd een lichaamsdeel waarin de mens zich beweegt.
Zo is de mens in zijn oog ziende, en in zijn voeten pelgrim.

En wat is de mens in zijn hand, zoals hier staat?
Wanneer is de mens een en al hand? Dat is in zijn werken.
De Schrift spreekt steeds over de werken der handen, immers.

Die hand van de mens gaat niet pas open na alle gedane werk, nadat de oogst en de winst is binnengehaald, niet pas nadat de winst geïnvesteerd is, nee de hand van de mens gaat open zodra die mens begint met werken.

De mens opent in de visie van de Torah niet pas zijn hand, na alle aftrekposten en kostenposten, maar je hand opent zich om aan het werk te gaan. Dat wordt hier bedoeld.

Hier wordt dus geen liefdadigheid van de rijken bedoeld, maar een inderlijke houding vooraf aan het hele verhaal. Al bij het plannen van je zaaisel heb je rekening te houden met de behoeftigen.

Zo zouden ze in brussel nog eens beleid moeten maken. Dat bij het inzaaien van de velden en de geschatte opbrengst al rekening wordt gehouden met een overschot dat voor de armen is. Dat zou nog eens christelijk beleid zijn.
Geen liefdadigheid achteraf, maar rechtvaardige verhoudingen als principe.

Aan het land zal het niet liggen, het land wil wel, de oogst is groot.
Maar het is aan de mens om van de huidige economie de economie van het beloofde land te maken.

*! Dit is de oogst, niet uit liefdadigheid,
dan zouden we alleen maar de symptomen van
de drager bestrijden. Nee, wij betzelen hier
dat als christen en rechtvaardige bedoeling
van de oogst voortaan, als principe.*

Wat wij oogsten delen wij niet uit liefdadigheid, want dan zouden we alleen maar de symptomen van de honger bestrijden.

Nee, wij belijden hier, dat wij als christen een rechtvaardige verdeling van het voedsel voorstaan, als principe, en dat principe zijn we niet bereid los te laten.

Of het in de praktijk haalbaar is, dat is een tweede. Maar de eerste stap naar ware gerechtigheid dat is een begin dat goed is, een principieel begin.

Wij delen niet omdat we wat restjes over hebben, maar wij delen om ongelijkheid weg te nemen, dat is de bijbelse weg.

Als je dit motto op heel je leven van toepassing laat zijn, dan gebeurt er wat, gemeente. Want dan leven wij naar Christus' wil.

Zalig diegenen die dorsten naar gerechtigheid.

Dat zijn wij: U en ik!

Want wij zullen verzadigd worden, verzadigd met de goedheid van God.

Jezus leefde in en naar de torah.

Zijn werk en zijn offer, dat wij in deze weken gedenken, zijn geen magere pogingen om iets aan de wereld te verbeteren.

Nee, zijn offer en zijn werk zijn het begin van een radicaal nieuwe schepping, waarin wij al iedere dag mogen leven.

Vanavond concentreren wij ons gebed op het werk van onze handen en op de vruchten van de velden. Aan het land zal het niet liggen, maar wij hebben een keuze, en die keuze moeten we zelf maken als christenen en die keuze mogen we vervolgens voorhouden aan de maatschappij.

Het is de keuze tussen solidariteit en zelfbehoud.

Als je goed naar je leven kijkt, als je kritisch kijkt, zie je dan een mens die bezig is met zelfbehoud?

In deze tijd van economische tegenspoed is die vraag weer extra actueel. Bij mijn huis in de Sixmastraat zie ik steeds meer mensen voorbij komen en schuilen, die op de straat leven. Om welke reden dan ook. Ja die zijn van minuut tot minuut bezig met zelf behoud, heel begrijpelijk. Vaak is er heel wat aan voorafgegaan aan het moment dat ze op straat terecht kwamen.

Maar wat te denken van gewone doorsnee mensen, met een baan en een huis en familie en vrienden. Zijn velen niet dag in dag uit bezig met zelfbehoud? Soms heel begrijpelijk, maar soms ook onbegrijpelijk.

Met zelfbehoud bedoel ik dan dat een mens op niets anders meer is gericht dan zijn of haar eigen hachje.

Als je de keuze hebt, als je energie en tijd en geld over hebt, dan gaat solidariteit altijd boven zelfbehoud uit.

Waar leidt dat toe?

Als wij op alle mogelijke terreinen van ons leven het principe van de solidariteit hoog houden, waar leidt dat toe?

Het leidt tot een menselijker en evenwichtiger samenleving. Het leidt tot een goede relatie met de hemel. Het leidt tot meer vrede in de wereld, meer vrede in families, meer vrede op de werkvloer.

Het leidt uiteindelijk tot minder of geen oorlogen.

Wij strijden wat af gemeente.

Niet alleen op het wereldtoneel, maar ook in ons priveleven: wij strijden wat af.

Biddag voor gewas en arbeid, daarbij mag arbeid zeker niet vergeten worden.

Als christen mag je ook daar kritisch zijn op de gang van zaken.

Kritisch over de terreur die heerst op vele werkvloeren.

Kritisch over de druk die er op werknemers wordt uitgeoefend, omwille van de winstcijfers.

Kritisch over ons eigen functioneren op de werkvloer.

Ook daar is het eerste principe van de christen: Solidariteit, zoals Jezus ons dat heeft voorgedaan.

De wrald is goed, mar de minsken koene better.

Aan het land zal het niet liggen.

De schepping is goed, van nature goed, van Godswege goed, daar zit de fout niet.

Vanavond horen we de oproep van het heilig evangelie om overal waar we werken en leven goede rentmeesters te zijn. Op het land, in ons gezin, op het werk, op de straat, overal.

Een goede rentmeester dat is diegene die zich bewust is van de pracht en kracht van de schepping, een goede rentmeester is diegene die natuurlijke evenwichten niet verstoort, en die zijn of haar hand opent om goed werk te verrichten in Gods wijngaard.

En ik roep u allen op om het evangelie daarbij als leidraad te nemen en als inspiratiebron.

Het is gemakkelijker om te vernielen dan om op te bouwen, het is gemakkelijker om te doden dan om voedsel uit te delen, het is gemakkelijker om mensen links te laten liggen dan ze respectvol te behandelen.

Maar Jezus nodigt ons ook niet op de makkelijkste weg.

Jezus nodigt ons op de inspannende, boeiende weg van handen uit de mouwen voor het Koninkrijk van God.

Moge God ons op die weg leiden, helpen, troosten en inspireren.

AMEN